

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Przykładowy test historycznoliteracki: Ignacy Krasicki „Świat zepsuty” (fragment)

Wolno szaleć młodzieży, wolno starym zwodzić,
Wolno się na czas żenić, wolno i rozwodzić,
Godzi się kraść ojczyznę łatwą i powolną;
A mnie sarkać na takie bezprawia nie wolno?
Niech się miota złość na cię i chytrość bezczelna —
Ty mów prawdę, mów śmiało, satyro rzetelna.
Gdzieżeś, cnoto? gdzieś, prawdo? gdzieście się podziały?
Tuście niegdyś najmiłsze przytulenie miały.
Czcili was dobre nasze ojcy i pradziady,
A synowie, co w bite wstąpić mieli ślady,
Szydząc z świętej poczciwych swych przodków prostoty,
Za blask czczego poloru zamienili cnoty.
Słów aż nadto, a same matactwa i łgarstwa;
Wstręt ustał, a jawnego sprośność niedowiarstwa
Śmie się targać na święte wiary tajemnice;
Jad się szerzy, a źródło biorąc od stolice,
Grozi dalszą zarazą. Pełno ksiąg bezbożnych,
Pełno mistrzów zuchwałych, pełno uczniów zdrożnych;
A jeśli gdzie się cnota i pobożność mieści,
Wyśmiewa ją zuchwałość, nawet w płci niewieściej,
Wszędzie nierząd, rozpusta, występki szkaradne.
Gdzieżeście, o matrony święte i przykładne?
Gdzieżeście, ludzie prawi, przystojna młodzieży?
Oślepił tłuszczka bezbożna w otchłań zbytków bieży.
Co zysk podły skojarzył, to płochość rozprzęże;
Wzgardziły jarzmem cnoty i żony, i męża,
[...]
Zapamiętałe dzieci rodziców się wstydzą,
Wadzą się przyjaciele, bracia nienawidzą,
Rwą krewni łup sierocy, łzy wdów piją zdrajce,
Oczyszcza wzgląd nieprawy jawne winowajcę.
Zdobycz wieków, zysk cnoty posiadają zdzierce,
Zwierzchność bez poważenia, prawo w poniewierce.
Zysk serca opanował, a co niegdyś tajna,
Teraz złość na widoku, a cnota przedajna.

Zadanie 1

Jaki był cel tej satyry?

.....

Zadanie 2

Określ główny temat powyższego utworu.

.....

Zadanie 3

Na czym polega zastosowany w satyrze kontrast?

.....

Zadanie 4

Podaj po trzy cechy charakteryzujące czasy przeszłe i czasy teraźniejsze.

A. cechy czasów przeszłych

.....

B. cechy czasów teraźniejszych

.....

Zadanie 5

Podaj trzy przykłady niewłaściwego zachowania ludzi.

.....

Zadanie 6

Uzasadnij, że utwór ma charakter programowy.

.....

Zadanie 7

Rozstrzygnij, czy los narodu nie jest Ignacemu Krasickiemu obojętny. Uzasadnij swoje stanowisko.

Rozstrzygnięcie

.....

Uzasadnienie

.....

Zadanie 8

Satyra jest utworem synkretycznym. Podaj trzy różne przykłady, które o tym świadczą.

.....

Zadanie 9

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź.

Satyra realizuje hasło oświecenia

A. „Miej serce i patrzaj w serce”.

B. „Bawiąc, uczyć”.

C. „Człowiekiem jestem i nic co ludzkie nie jest mi obce”.

Zadanie 10

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź.

Ignacy Krasicki nie jest autorem satyry

- A. "Pijaństwo".
- B. „Chudy literat”.
- C. „Do króla”.

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

Celem tej satyry była edukacja czytelnika w zakresie moralnym i społecznym.

Zadanie 2

Satyra przedstawia obraz upadku obyczajów w Polsce w czasach oświecenia.

Zadanie 3

Zastosowany w satyrze kontrast polega na zestawieniu pozytywnej przeszłości przodków a zepsuciem współczesnego świata.

Zadanie 4

- A. cechy czasów przeszłych: cnota, prawda, pobożność.
- B. cechy czasów współczesnych: łgarstwa, rozpusta, nierząd.

Zadanie 5

Przykłady: skłócenie przyjaciół, krewni oszukujący sieroty, brak szacunku dzieci w stosunku do rodziców.

Zadanie 6

Rozstrzygnięcie: Tak, utwór ma charakter programowy.

Uzasadnienie: Narrator w obliczu niegodziwego postępowania ludzi jest zobowiązany, aby publicznie krytykować takie zachowanie.

Zadanie 7

Rozstrzygnięcie: Tak, Ignacy Krasicki jest zatroskany o losy narodu.

Uzasadnienie: Krasicki uważa, że jeśli ludzie mu współcześni nie zmienią swojego negatywnego zachowania, to taka sytuacja może się przyczynić do dalszej demoralizacji narodu.

Zadanie 8

Elementy charakterystyczne dla liryki: utwór zbudowany z wersów.

Elementy charakterystyczne dla epiki: o wydarzeniach opowiada narrator.

Elementy charakterystyczne dla dramatu: negatywne zachowanie ludzi może doprowadzić do tragedii.

Zadanie 9

B

Zadanie 10

B